

MINISTARSTVO RADA,
MIROVINSKOGA SUSTAVA,
OBITELJI I SOCIJALNE POLITIKE

Analiza prikupljenih podataka o radu
agencija za privremeno zapošljavanje

Izvješće o agencijskom radu za 2023.

ZAGREB

OŽUJAK 2024.

UVOD

Zakonom o radu (Narodne novine, broj 93/14, 127/17, 98/19, 151/22 i 64/23 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) uređen je, između ostalog, oblik fleksibilnog zapošljavanja i rada putem agencije za privremeno zapošljavanje.

Privremenim zapošljavanjem putem agencija, kao jednim od atipičnih oblika zapošljavanja, omogućeno je da agencija kao poslodavac ustupa radnika drugom poslodavcu kao korisniku za privremeno obavljanje poslova. Institut rada putem agencija za privremeno zapošljavanje usklađen je sa Direktivom 2008/104/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. studenoga 2008. o radu preko poduzeća za privremeno zapošljavanje (SL L 327, 5. 12. 2008.).

Praćenje zakonskog instituta privremenog zapošljavanja putem agencija omogućeno je na temelju zakonske odredbe o dostavljanju statističkih podataka o radu agencija za privremeno zapošljavanje.

Iako je privremeno zapošljavanje u Republici Hrvatskoj uređeno još 2003. godine, tek se zadnjih godina ustupanje radnika drugom poslodavcu, odnosno korisniku, intenzivnije koristi kao odgovor na rastuću potrebu fleksibilizacije radnih odnosa.

Izvješće o agencijskom radu za 2023. šesto je u nizu izvješće o radu putem agencija za privremeno zapošljavanje, a koje se donosi temeljem Pravilnika o sadržaju, načinu i roku dostave statističkih podataka o privremenom obavljanju poslova (Narodne novine, 98/18, dalje: Pravilnik) s ciljem praćenja kretanja na tržištu rada.

Pravilnikom je određeno da agencije Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava obitelji i socijalne politike (dalje: Ministarstvo) dostavljaju podatke u elektroničkom obliku, a Ministarstvo zatim iste analitički obrađuje i objavljuje izvješće.

Elektroničkom dostavom omogućeno je poslodavcima da na jednostavan i brz način ispune svoje obveze, a bazu podataka mogu uređivati i dopunjavati tijekom cijele godine, s time da najkasnije do 31. siječnja tekuće godine moraju biti uneseni svi podaci za prethodnu godinu.

Prikupljanje, obrada i korištenje podataka, provodi se u skladu s posebnim propisima koji uređuju zaštitu osobnih podataka i propisima koji uređuju povjerljivost poslovnih podataka.

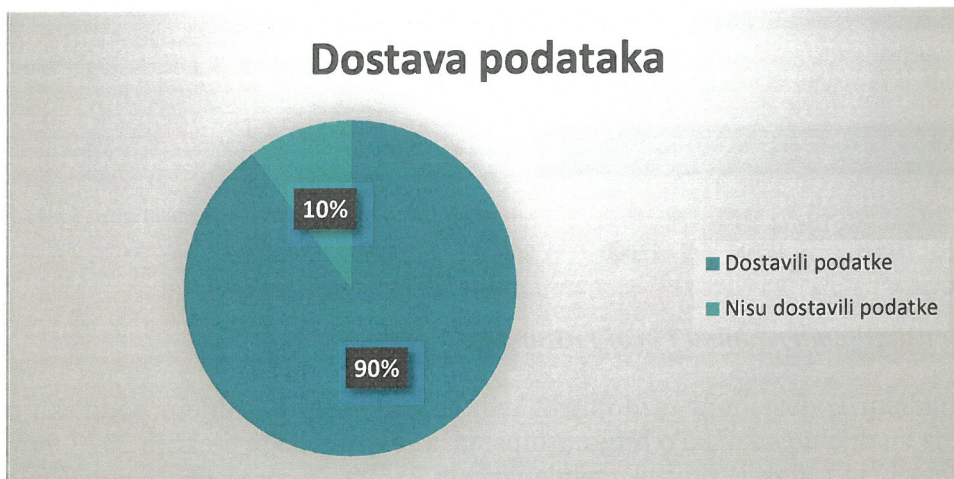
Godišnja izvješća se objavljuju na mrežnim stranicama Ministarstva kako bi se omogućio pristup zainteresiranoj i stručnoj javnosti.

Izvješće za 2023. prati strukturu izvješća za prethodne godine, a radi omogućavanja lakše usporedivosti podataka i praćenja trendova razvoja ovog instituta. Dodatno, ovo izvješće obuhvaća i podatke o novim zapaženim pojavama na tržištu agencijskog rada, a važniji podaci uspoređeni su i s izvješćem iz prethodnih godina.

IZVJEŠĆE O AGENCIJSKOM RADU ZA 2023.

1. Dostava podataka

Na dan 31. prosinca 2023. godine u aplikaciji - Privremeno zapošljavanje (dalje: aplikacija PZ) Ministarstva nalazilo se evidentirano **622** agencije za privremeno zapošljavanje. Slično kao i prethodne godine, ove godine je 90% agencija ispunilo svoju zakonsku obvezu dostave podataka o ustupljenim radnicima, odnosno podatke je dostavilo **559** agencija za privremeno zapošljavanje. (Slika 1.)

Slika 1. Dostava podataka

Podatke o agencijama koje ne ispune obvezu dostavljanja propisanih podataka o svom radu Ministarstvo redovno dostavlja Državnom inspektoratu Republike Hrvatske kao tijelu državne uprave nadležnom za poslove inspekcije rada radi provođenja inspekcijskog nadzora.

Prema dostavljenim podacima izvršena je njihova analiza koju donosimo u nastavku.

Broj agencija za privremeno zapošljavanje koji se evidentiraju u aplikaciji PZ je u stalnom porastu. U odnosu na prethodno izvještajno razdoblje upis u evidenciju Ministarstva zatražila je **228** nova agencija.

Usporedbe radi, u 2022. godini bilo je evidentirano 448 agencija, u 2021. bilo je 292 agencije, u 2020. bilo je 311 agencija, u 2019. imali smo evidentirano 255 agencija te u 2018. u aplikaciji PZ Ministarstva nalazilo se evidentirano 187 agencija za privremeno zapošljavanje, a što upućuje na trend porasta potražnje za ovim fleksibilnim oblikom zapošljavanja radnika na današnjem tržištu rada.

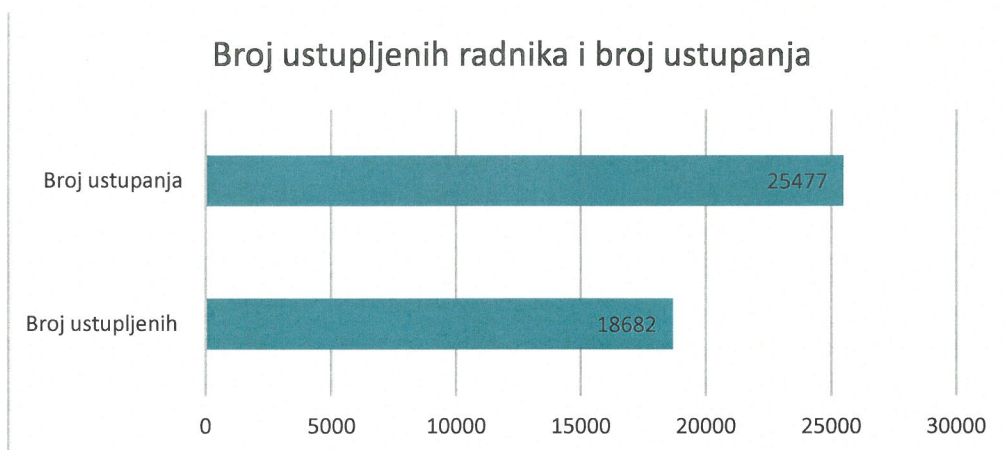
Porast broja agencija za privremeno zapošljavanje prati i porast broja agencija koji u skladu s propisanim zakonskom obvezom na vrijeme dostavljaju statističke podatke o obavljanju poslova privremenog zapošljavanja, što pozitivno utječe na kvalitetu izrade godišnjih izvješća o agencijskom radu.

Broj agencija za privremeno zapošljavanje je promjenjiv s obzirom da se agencije tijekom godine brišu iz sudskog ili obrtnog registara, a određeni broj agencija tijekom godine mijenja poslovnu djelatnost.

Od ukupnog broja agencija za privremeno zapošljavanje koje su dostavile podatke o izvršenim ustupanjima 383 agencije nisu evidentirale ustupanje radnika tijekom 2023.

2. Ukupan broj radnika i ukupan broj ustupanja

Prema dostavljenim podacima za 2023., broj radnika koji je bio zaposlen putem agencija za privremeno zapošljavanje je **18682**, dok je broj ustupanja iznosio **25477**. (Slika 2.)

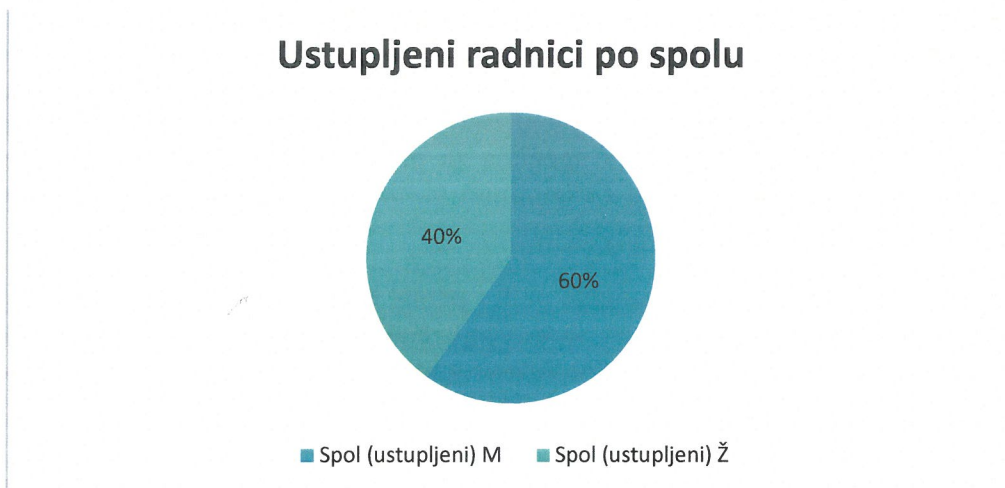
Slika 2. Odnos broja ustupljenih radnika i broja ustupanja.

U usporedbi s prethodnim izvještajnim razdobljem radi se o porastu i u dijelu podataka o ustupljenim radnicima i u dijelu podataka o broju ustupanja, s obzirom da je tijekom 2022. broj ustupljenih radnika bio 17157, dok je broj ustupanja iznosio 23699, što predstavlja povećanje broja ustupljenih radnika za gotovo 9%, odnosno povećanje ukupnog broja ustupanja za 7,5%.

U zadnjih pet godina, najveći broj ustupljenih radnika i ustupanja i dalje je zabilježen u predpandemijskoj 2019., kada je broj ustupljenih radnika iznosio 25919, dok je broj ustupanja iznosio 46693.

3. Broj radnika prema spolu i dobi

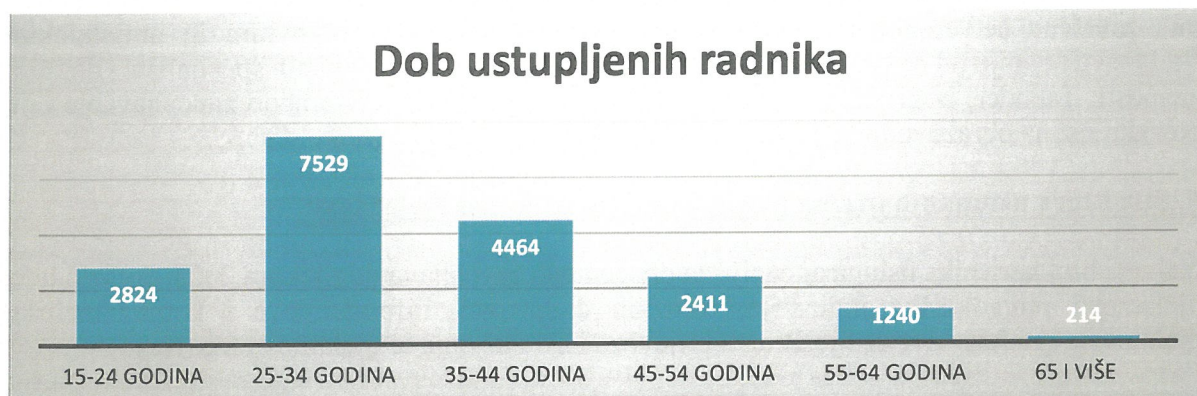
U grafičkoj formi (Slika 3.a) prikazan je ukupan broj ustupljenih radnika iskazan po spolu.

Slika 3.a Ustupljeni radnici po spolu

U odnosu na spol, veći udio ustupljenih radnika pripada muškom spolu.

U grafičkoj formi (Slika 3.b) prikazan je ukupan broj ustupljenih radnika iskazan po dobi.

Slika 3.b Dob ustupljenih radnika

U odnosu na dob, najveći broj ustupljenih radnika kao i ranije bilježi se u dobi između 25. i 34. godine, dok je očekivano najmanje radnika koji se ustupaju u dobi od 65. godina i više.

4. Obrazovna struktura radnika

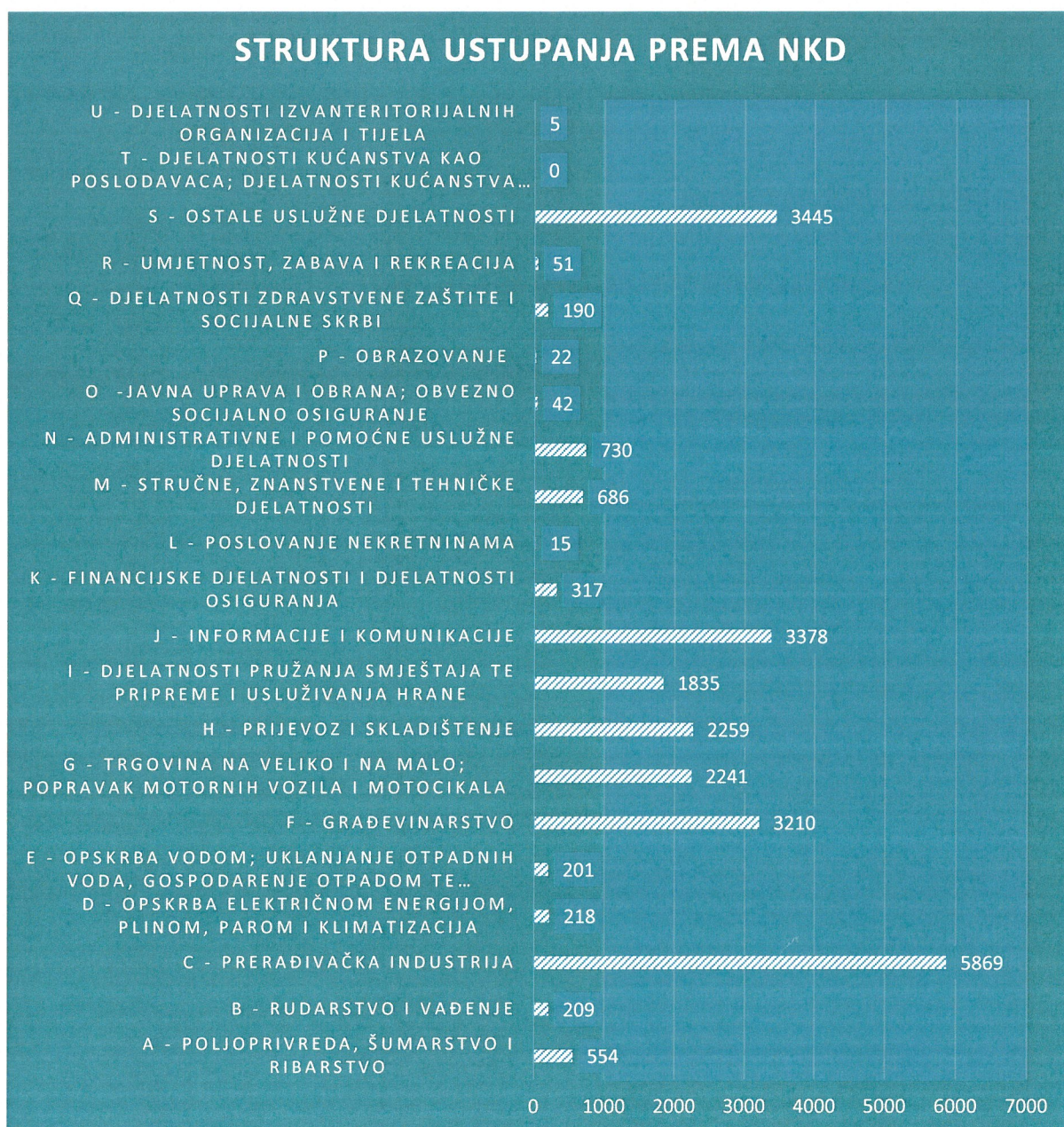

Slika 4. Prikaz obrazovne strukture ustupljenih radnika

Pregled obrazovne strukture ustupljenih radnika upućuje na podatak da najveći broj radnika ima završenu četverogodišnju srednju školu u gimnazijama, strukovnim ili umjetničkim školama u trajanju od četiri godine, dok je najmanje ustupano sveučilišnih specijalista i doktora znanosti. Također, iz grafikona proizlazi kako agencijama za privremeno zapošljavanje nije poznata razina obrazovanja velikog broja radnika koje ustupaju. (Slika 4.)

5. Struktura ustupanja prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti

Najveći broj korisnika usluga agencija za privremeno zapošljavanje tijekom 2023. dolazio je iz djelatnosti prerađivačke industrije, uslužnih djelatnosti, informacijske i komunikacijske djelatnosti, građevinarstva, djelatnosti prijevoza i skladištenja te djelatnosti trgovine.

Slika 5. Prikaz broja ustupanja prema NKD

6. Struktura ustupljenih radnika prema Nacionalnoj klasifikaciji zanimanja

Najveći broj radnika koji su ustupani tijekom 2023. evidentira se u jednostavnim zanimanjima u čišćenju, telefonskim uslugama, skladištenju, prodaji, komercijali te proizvodnji.

U usporedbi s prethodnim izvještajnim razdobljima bilježimo da vrste zanimanja ustupljenih radnika u 2023. nisu u bitnome promijenjene.

U tabličnom prikazu nalaze se podaci o najčešće ustupanim radnicima u 2023., prema 65 najzastupljenijih NKZ vrsta. (Slika 6.)

Red.br.	NKZ	Ustupanja 2023.
1	čistačica	1841
2	telefonist	1070
3	radnik bez zanimanja	914
4	pomoćni skladištar	840
5	službenik prodaje	733
6	komercijalist	707
7	radnik na proizvodnoj liniji	635
8	administrativni službenik	629
9	radnik visokogradnje	617
10	transportni radnik	551
11	skladištar	546
12	tesar	523
13	konobar	481
14	kožarski radnik	469
15	kuhar	446
16	sobarica	433
17	zavarivač	412
18	poslužitelj/proizvodnja šećera	411
19	radnik u preradi duhana	405
20	službenik za informacije	403
21	trgovački radnik	375
22	krojitelj krzna i kože	368
23	savjetnik za promotivne metode	327
24	zidar	327
25	pomoćni kuhar	325
26	radnik niskogradnje	288
27	poljoprivredni radnik	275
28	skladišni radnik	275
29	elektromonter	273
30	bravar	264
31	šumski radnik	262
32	kormilar	255
33	računalni tehničar	253

34	pomoćni vodoinstalater	223
35	planer proizvodnje	210
36	pekar	203
37	prodavač	201
38	zapovjednik broda	191
39	prvi časnik palube	191
40	informatičar	182
41	laboratorijski radnik	169
42	informacijski stručnjak	164
43	tehničar za telekomunikacije	152
44	armirač	152
45	drugi časnik palube	142
46	pomoćni konobar	140
47	upravitelj stroja	138
48	monter cjevovoda	135
49	monter građevinskih elemenata	133
50	ekonomist	130
51	operator sustava na računalnom sustavu	123
52	administrator obrade podataka	121
53	hotelska sobarica	118
54	klinaš	114
55	ručni pakirer	114
56	tehničar/telekom/uređaji i mreže	113
57	tehnolog pakiranja	113
58	radnik na razvrstavanju otpada	113
59	pomoćni monter strojeva	111
60	instalater grijanja i klimatizacije	106
61	šivač	101
62	vozač taksija	98
63	pomoćni elektroinstalater	96
64	elektroinstalater	96
65	prodavač telefonom	95

Slika 6. Tablični prikaz najzastupljenijih ustupanja prema zanimanju

6. Mjesto ustupanja

Prema mjestu ustupanja korisnicima, neznatan broj radnika ustupa se korisnicima u inozemstvo. Od ukupnog broja od **25477** izvršenih ustupanja u 2023., njih **1961** bilo je u inozemstvo. (Slika 7.)

Za usporedbu, 2022. broj ustupanja u inozemstvo bio je 1523. I dalje je pretežiti broj ustupanja (**23516**) u 2023. izvršen na području Republike Hrvatske, s time da i tuzemna i inozemna ustupanja bilježe rast u odnosu na 2022., kada je unutar Hrvatske zabilježeno 22176 ustupanja.

Slika 7. Odnos broja ustupanja u inozemstvo i tuzemstvo.

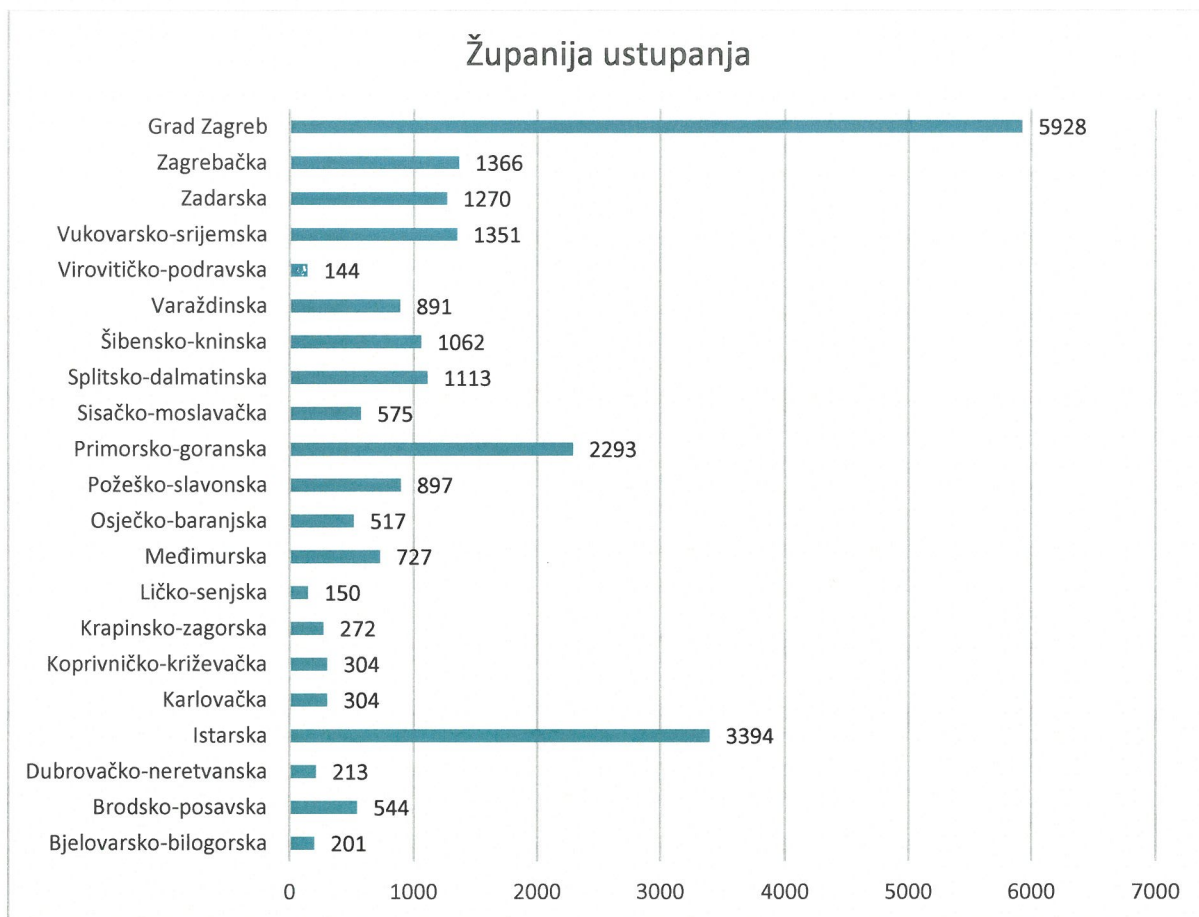
U nastavku se daje prikaz podataka o broju ustupanja u 15 država u koje su najčešće vršena ustupanja. (Slika 8.)

Slika 8. Ustupanja u inozemstvo po državama

U ukupnom broju ustupanja u inozemstvo na prvom mjestu je Njemačka, kao i u odnosu na prošlogodišnje izvještaje. Na drugom mjestu je Slovenija, a na trećem Nizozemska.

Od ukupnog broja ustupanja u Republici Hrvatskoj najveći broj ustupanja izvršen je u Gradu Zagrebu, zatim u Istarskoj, Primorsko-goranskoj, Zagrebačkoj te Vukovarsko-srijemskoj županiji. Najmanji broj ustupanja radnika bilježi se u Ličko-senjskoj i Virovitičko-podravskoj županiji. (Slika 9.)

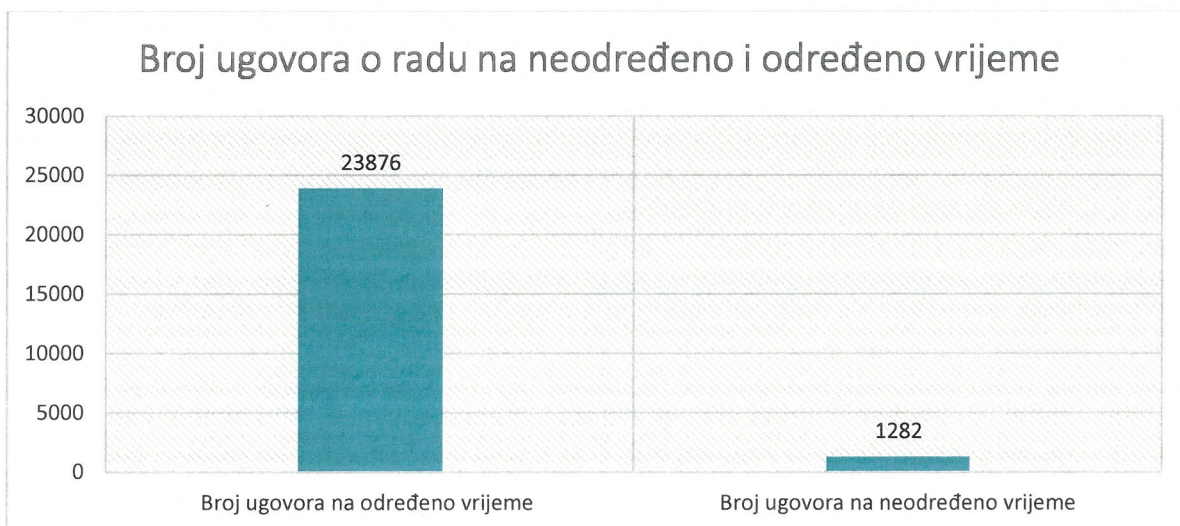

Slika 9. Ustupanja izvršena u Republici Hrvatskoj - prikaz prema županijama

7. Vrsta i trajanje ugovora o radu ustupljenih radnika

Agencije za privremeno zapošljavanje u pravilu zapošljavaju radnike na određeno vrijeme, što proizlazi iz dolje prikazanog grafikona. (Slika 10.)

Od ukupnog broja od **25158** sklopljenih ugovora o radu, u promatranom razdoblju njih **23876** sklopljeno je na određeno vrijeme, dok je **1282** ugovora sklopljeno na neodređeno vrijeme, što je blagi porast u odnosu na 2022. kada je **1018** ugovora sklopljeno na neodređeno vrijeme.

Slika 10. Vrste ugovora o radu

U odnosu na trajanje pojedinih ugovora o radu ustupljenih radnika iz niže prikazane tablice proizlazi da agencije najveći broj radnika zapošljava na ugovore o radu u trajanju do 3 mjeseca.

Prosječno trajanje svih ugovora o radu ustupljenih radnika je 6 mjeseci i 7 dana. (Slika 11)

Trajanje ugovora o radu ustupljenih radnika						
do 3 mj.	3-6 mj.	6-12 mj.	Više od 12 mj.	Prosječno trajanje ugovora (G/M/D)	Broj ugovora koji su jednaki trajanju ustupanja	Broj ugovora koji su dulji od trajanja ustupanja
9187	4321	5918	4462	0/6/7	21881	2015

Slika 11. Tablični prikaz trajanja ugovora o radu

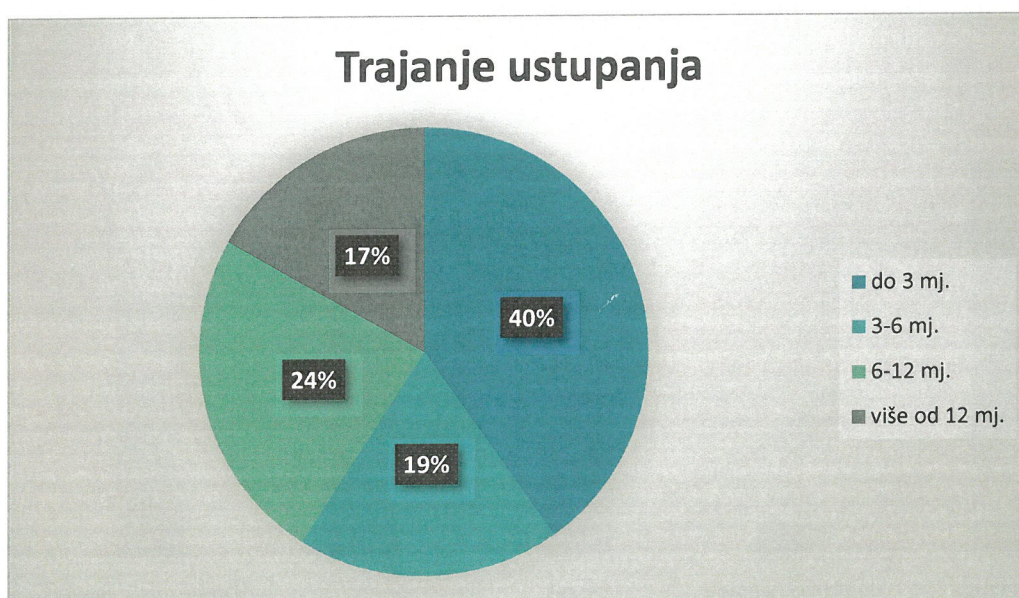
Nadalje, iz dostavljenih podataka proizlazi da agencije u pravilu, radnike zapošljavaju upravo na ono vrijeme koje je jednako vremenu ustupanja radnika određenom korisniku, jer podaci ukazuju da ugovori o radu za privremeno obavljanje poslova kod velike većine radnika nisu trajali duže od vremena ustupanja.

8. Trajanje ustupanja

Prosječno trajanje ustupanja radnika između agencije za privremeno zapošljavanje i korisnika je 6 mjeseci i 19 dana.

U odnosu na trajanje pojedinih ugovora o ustupanju radnika iz dostavljenih podataka proizlazi da se i ti ugovori u najvećem broju sklapaju na razdoblje do 3 mjeseca. (Slika 12.)

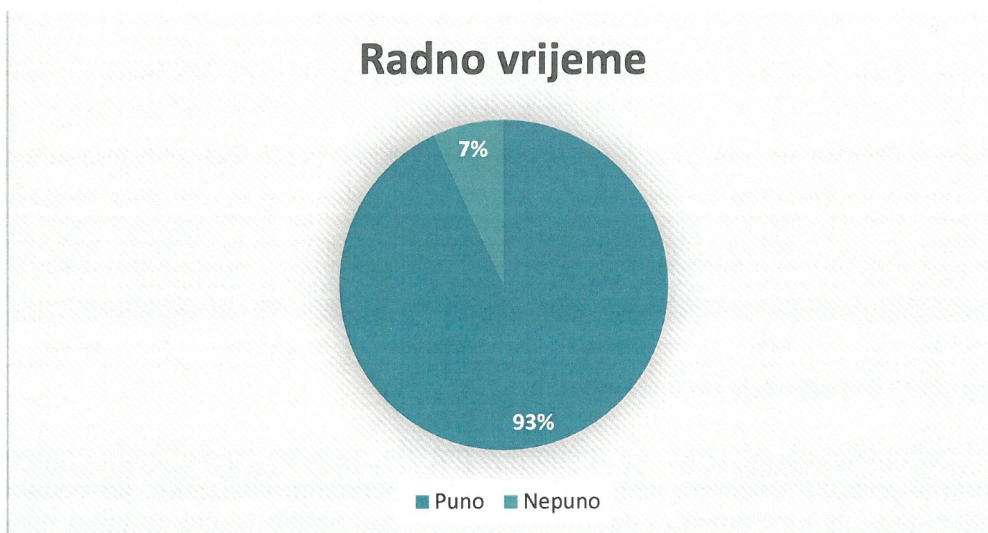
U usporedbi s prethodnim izvještajnim razdobljima bilježimo da se navedeni podaci nisu u bitnome promijenili.

Slika 12. Trajanje ustupanja

9. Radno vrijeme

Prema vrsti radnog vremena na koje se radnik zapošljava, vidljivo je iz grafičkog prikaza kako se samo neznatan broj radnika (7%) zapošljava na nepuno radno vrijeme dok pretežiti dio radnika, njih čak 93% radi puno radno vrijeme. (Slika 13)

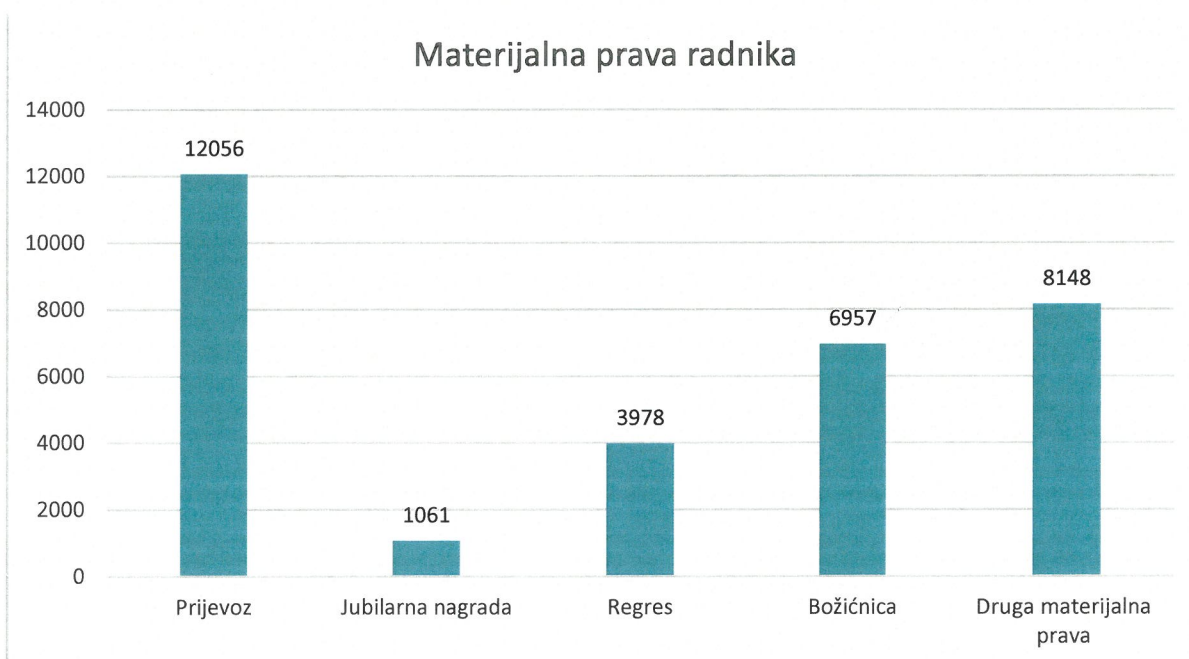

Slika 13. Radno vrijeme

Tijekom 2022. je 5% ustupljenih radnika radilo u nepunom radnom vremenu, tako da je došlo do neznatnog povećanja takvog načina rada.

9. Materijalna prava radnika

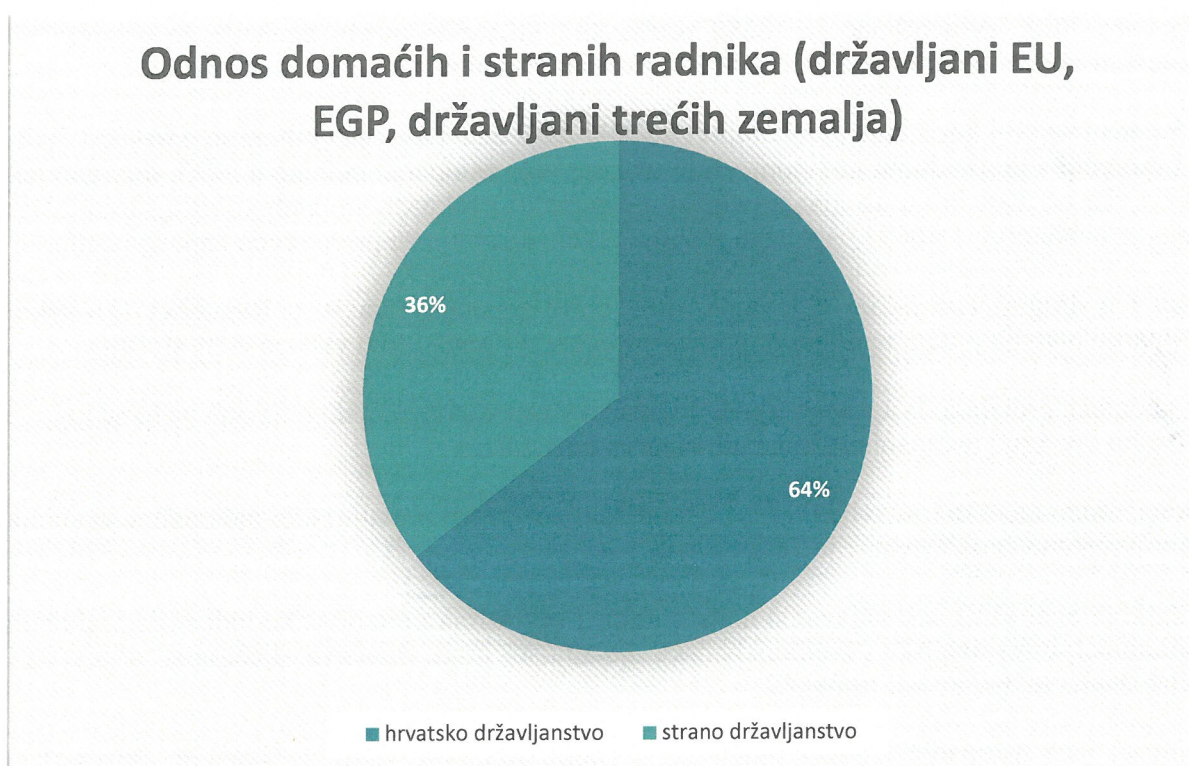
Najčešće ugovoreno materijalno pravo ustupljenih radnika je pravo na naknadu troškova prijevoza, dok je razumljivo, jubilarna nagrada isplaćena najmanjem broju radnika. (Slika 14.)

*Slika 14. Materijalna prava ustupljenih radnika***10. Broj ustupljenih radnika prema državljanstvu**

U ovogodišnjem izvješću po drugi puta se navodi praćenje odnosa broja radnika koji rade putem agencija za privremeno zapošljavanje prema njihovom državljanstvu. (Slika 15.)

Prema dostavljenim podacima udio radnika koji imaju strano državljanstvo u ukupnom broju ustupljenih radnika u 2023. je iznosio 36%, što predstavlja blagi porast u odnosu na 2022. godinu (30%).

Slika 15. Odnos domaćih i stranih radnika

ZAKLJUČAK

Prikupljanje podataka o radu agencija za privremeno zapošljavanje omogućuje Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike sustavno i kontinuirano praćenje razvoja toga fleksibilnog načina rada te mogućnost da se u slučaju potrebe predlože odgovarajuće mjere ili promjene kako bi se na adekvatan način odgovorilo zahtjevima tržišta rada.

Na temelju prikupljenih statističkih podataka za 2023. i njihove analize proizlazi da nema većih odstupanja u odnosu na strukturu praćenih podataka iz ranijih izvještajnih razdoblja.

Tijekom 2023. evidentirano je 18682 osoba koji su radile putem agencija za privremeno zapošljavanje, a ukupno smo imali 25477 ustupanja radnika.

U odnosu na broj korištenja ovog oblika zapošljavanja na tržištu rada bilježi se porast od 7,5% u usporedbi s prethodnom godinom, ali je ukupan broj ustupanja radnika u 2023. dosegao tek nešto više od 50% broja ustupanja radnika u usporedbi s rekordnom predpandemijskom 2019. kada je evidentirano 46693 ustupanja radnika putem agencija za privremeno zapošljavanje.

Kao i u drugim europskim državama, ovaj oblik zapošljavanja se u Republici Hrvatskoj primarno obavlja putem ugovora o radu na određeno vrijeme i to u više od 90% slučajeva.

Iz podataka proizlazi da agencije u pravilu, radnike zapošljavaju upravo na ono vrijeme koje je jednako vremenu ustupanja radnika određenom korisniku.

Udio stranih radnika (državljeni EU, EGP i državljani trećih zemalja) koji rade putem agencija za privremeno zapošljavanje je 36%.

I dalje je ovaj oblik zapošljavanja najprisutniji u sektorima prerađivačke industrije, uslužnih djelatnosti, informacijske i komunikacijske djelatnosti, građevinarstva, djelatnosti prijevoza i skladištenja te djelatnosti trgovine.

Najveći broj ustupanja radnika bilježi se u Gradu Zagrebu, zatim u Istarskoj, Primorsko-goranskoj, Zagrebačkoj te Vukovarsko-srijemskoj županiji. Tek 8% radnika ustupa se korisnicima u inozemstvo.